

Zápis

z jednání odborné sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „ČAK“)
konané 7. 2. 2018 v sídle ČAK

Přítomni:

JUDr. Michal Žižlavský, JUDr. Pavel Berger, JUDr. Jaroslav Brož, JUDr. Ivan Juřena, JUDr. Kateřina Martínková, JUDr. Petr Michal, Mgr. Jan Vavřina, JUDr. Lenka Vidovičová, Mgr. Robert Klenka, JUDr. Václav Bílý, LL.M., Ph.D., JUDr. Jan Kubálek, Mgr. Petr Veselý, Ing. Jan Plaček, Ph.D., JUDr. Marcela Marešová, Ph.D., MBA, Mgr. Roman Macháček,

Omluveni:

Mgr. Adam Sigmund, JUDr. Petr Michal, Mgr. Jiří Tomola, Mgr. Petr Sprinz, Mgr. Jiří Šebesta, JUDr. Daniel Ševčík,

Hosté:

Mgr. Petra Vrábliková

Jednání zahájeno v 10:00 hodin

Program:

1. Informace k novému složení a fungování sekce

Předseda sekce představil nové členy sekce, informoval o záměrech nově zvoleného představenstva, pokud se týče využívání odborných sekcí. Tyto by měly fungovat efektivně směrem k podpoře leg. úsilí ČAK a měly by se podílet na formulaci zásadních stanovisek prezentovaných Komorou.

2. První poznatky z aplikace velké novely insolvenčního zákona, účinné od 1. 7. 2017

Předseda sekce shrnul zásadní obsahové body novely provedené zákonem č. 64/2017 Sb., s účinností od 1. 7. 2017.

V diskusi nad dopady této novely se diskutující především shodli na tom, že v důsledku přenesení některých rozhodovacích pravomocí ze soudů na insolvenční správce, byl v praxi byl zaznamenán faktor nižší úcty dlužníků k ins. správcům, na které se přesunula soudní agenda. Správci nedisponují žádným oficiálním dokladem, průkazem apod. S ohledem na narůstající agendu insolvenčních správců by mohla i v souvislosti s tímto aspektem a zejména s ohledem na trendy evropské úpravy v oblasti regulace činnosti a vzdělávání správců být znovu otevřena otázka zřízení komory insolvenčních správců. JUDr. Berger má v té souvislosti za to, že my měla být vedena úvaha nad tím, zda správcům pro účely vybraných úkonů nepřiznat postavení úředních osob. JUDr. Žižlavský poukázal na to, že na rozdíl od soudu správce není brán jako úřední a s tím je spojen i nedostatek průkazných atributů správce, s těmito problémy se správci

v praxi setkávají, na stranu druhou však s sebou postavení úřední osoby nese i celou řadu povinností a zejména odpovědnost. Členové sekce se shodli na tom, že by stačilo, kdyby správce měl mít úřední průkaz, jímž se může prokázat.

Diskutující poukázali na praktický a v zásadě neřešitelný problém zákazu hlasování tzv. koncernových věřitelů při schvalování předpřipravené reorganizace. V současné situaci má koncernový věřitel nemá k dispozici nástroj, jak dosáhnout k přiznání hlasovacího práva, je tak z hlasování o předpřipraveném plánu reorganizace úplně vyloučen, neboť procesně nemá prostor, kdy by mohl žádat, aby mu hlasovací právo soud přiznal. Samotná úprava hlasování o reorganizačním plánu je v dané podobě nešťastná a soudy s takovou situací neumějí pracovat.

Problémy byly zjištěny i při nakládání s dědictvím v rámci podstaty, neboť není jasné, co se do podstaty zahrnuje, zda jeho čistá hodnota nebo celkový úhrn práv a závazků a kdy a z čeho by měly být vypořádány jeho závazky. JUDr. Martínková vyslovila přesvědčení, že do podstaty by měla být zahrnuta pouze čistá hodnota dědictví jako mimořádný příjem. Poukázala na praxi Vrchního soudu v Olomouci, který má za to, že pohledávky za dědictvím je třeba do insolvenčního dědictví přihlašovat, pak ale vznikají dvě majetkové podstaty. Dle jejího názoru by měly být pasiva dědictví vypořádány odděleně od podstaty a k rozdělení mezi věřitele by měla být předána čistou hodnotu dědictví. Ale zákon tuto otázku neřeší.

Obdobně se judikatorní praxe rozchází při řešení odporovatelného (neúčinného) úkonu a okamžiku, kdy je třeba přihlásit pohledávku z titulu uhrazené se kupní ceny z neúčinného úkonu - od okamžiku právní moci rozhodnutí o jeho neúčinnosti nebo jako ostatní věřitelé. Z dikce úpravy není zřejmé, jaký je režim pohledávky, a zejména od kdy má být uspokojována, jde-li o řešení úpadku prostřednictvím splátkového kalendáře. Diskutující se shodli na tom, že jakkoliv to novela nijak neřeší, měla by být tato pohledávka posuzována jako pohledávka nově vzniklá, a to okamžikem právní moci rozhodnutí o neúčinnosti úkonu, a od tohoto okamžiku může být uspokojována, a to obdobně jako při splnění podmínky u podmíněné pohledávky.

JUDr. Veselý poukázal na problém s advokáty jako sepisovateli návrhů, pokud mají snahu si účtovat kromě odměny za sepis návrhu ještě související poradenství a tím obcházet zákonný limit. Ministerstvo spravedlnosti se vyjádřilo v tom smyslu, že odměna za sepis návrhu konzumuje i jakékoliv související poradenství; takové jednání bude u správců, kteří nejsou advokáty, kárně stíhat a v případě advokátů jako kárný žalobce iniciovat kárná řízení. Obdobně se opakovaně řeší problém, kdy a z čeho má být odměna za sepis návrhu uhrazena a zdají advokát musí přihlásit jako pohledávku do insolvence, přičemž praxe se více přiklání k závěru, že odměna nemůže být zaplacená před podáním ins. návrhu, ale zároveň by měla být dlužníkem uhrazena přímo mimo schválený splátkový kalendář. Takové odůvodnění je logické i potud, že pokud jde o odměnu advokáta, je možné argumentovat aplikací normy vyšší právní síly, poskytnutí právní služby je zde projevem práva na spravedlivý proces a v tomto rámci je třeba přistupovat i k prioritě úhrady odměny jako akcesorického nároku.

JUDr. Kubálek poukázal na to, že zákon výslovně neřeší, do kdy lze měnit výši přihlášené pohledávky v souvislosti s novou koncepcí „přezkumu“ pohledávek, kdy může nastat situace, že se o termínu „přezkumu“ nikdo nedozví. Po krátké diskusi se sekce shodla na tom, že i když termín přezkumu soud již nezveřejňuje, je termín přezkumného jednání povinen zveřejnit správce. Možnost měnit výši přihlášené pohledávky nadále končí k okamžiku, kdy je skončeno přezkumné jednání, resp. schválením zprávy o přezkumu. Shodně vyrozumění o popření má správce dělat hned, ale účinné je až schválením zprávy o přezkumu.

3. Aktuální priority legislativy v insolvenčním právu (nulové oddlužení, příprava směrnice o preventivní restrukturalizaci a druhé šanci, záměr nového civilního řadu soudního)

3a. Novela insolvenčního zákona, zařazená jako tisk 71 (nulové oddlužení).

Předseda sekce informoval členy sekce o obsahu další vládní novely insolvenčního zákona – nulové oddlužení, tisk 71, předložené do Poslanecké sněmovny dne 28. 1. 2018.

Poukázal na to, že jde o velké téma, oddlužení se pravděpodobně bude posouvat směrem k podnikatelům, oblasti se začínají na evropské úrovni prolínat. Obsahově jde o trochu spornou novelu, ne všechno je pokryto důvodovou zprávou. Samotné prostor pro oddlužení je dělen na několik pásem se zvláštními limity, těžiště je v §§ 395 až 412a, kdy se na jedné straně ruší bariéra 30% a na druhé se zavádí aplikační limit tisícinásobku částky odpovídající životnímu minimu.

To o čem se nemluví, ani v DZ, je že se v podstatě ruší možnost oddlužení plněním jenom splátkového kalendáře, dá se to vykládat tak, že se se majetek dlužníka se zpeněží vždy, což se ne vždy setkává s pochopením na straně oddluženců.

Ing. Plaček poukázal na to, že jde o řešení, které nemá podporu veřejnosti a to z mnoha různých důvodů, především jde o otázku ústavněprávní ve vztahu k ochraně vlastnických práv věřitelů.

JUDr. Vavřina má za to, že je na místě zdůraznit, že nejsou dodržována pravidla řádného leg. procesu a je zde nejen snaha omezovat meziresortní připomínkové řízení, ale úpravu v rozporu se základními požadavky ústavního pořádku přesouvat do úpravy vyhlášek, proti čemuž by se měla ČAK vymezit.

V diskusi vznesl JUDr. Berger dotaz, zda byly vyhodnoceny dopady (RIA) na justici a ins. správce, tuto otázku řeší důvodová zpráva pouhým konstatováním, že v důsledku novely z roku 2017 se justici odlehčilo, a proto by neměly nastat problémy. K tomu všichni členové sekce shodně vyjádřili své pochybnosti.

JUDr. Veselý ještě upozorňuje na skutečnost, že navrhovaná novela ins. zákona počítá s tím, že by ze zpeněžení bylo vyňato obydlí dlužníka podle jeho hodnoty určené prováděcím předpisem; z pohledu věřitelů by pak zásadní otázka, zda bude nebo nebude zpeněžován byt

nebo jiné obydlí dlužníka, nebyla řešena na úrovni zákona, ale pouze na úrovni prováděcího předpisu.

Dr. Plaček přiblížil některé aspekty nového oddlužení a zmínil i to, že se připravuje alternativní návrh, který by předložil sekci poté, co budou práce na něm ukončeny. Otázkou je, jak velká panuje shoda na modelu navrženého nulového oddlužení, zde se zatím informace rozcházejí.

JUDr. Kubálek vznesl dotaz, jak budou pohlížet soudy na aplikaci § 395 odst. 3 ins. zák. pokud zjištěná výše závazků bude vyšší než výše uvedená v návrhu. Je to otázka, zda je na místě sankce za špatně podaný návrh zejména v situaci, kdy advokátní režim sepisu je vázán povinnostmi advokáta podle čl. 6 odst. 3 Etického kodexu.

3b. Návrh směrnice EP a Rady o rámcích pro preventivní restrukturalizaci, druhé šanci a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice 2012/30/EU

JUDr. Vidovičová informovala o obsahu směrnice o tzv. Druhé šanci, s tím, že ČAK získala podstatné informace JUDr. Ondřeje Vondráček Ph.D., LL.M., legislativního právníka generálního ředitelství Spravedlnost & Spotřebitel Evropské komise, který se podílel na jejím znění. JUDr. Vondráček je připraven přednést tuto problematiku na specializovaném semináři pro Českou advokátní komoru, na který budou členové sekce přizváni. Návrh navazuje na již transponovanou směrnici z roku 2012, byla předložena v listopadu 2017. Přinejmenším lze uvítat vzájemnou výměnu informací, teoreticky je však možné její text ještě ovlivnit.

Směrnice není úplně harmonizační, přesto v ní úvahy o sjednocení na celoevropské platformě jsou, páteř tvoří zefektivnění restrukturalizačního procesu a tzv. druhá šance. Důraz je kladen na pomoc podnikatelům ještě před obdobím hrozícího úpadku (v podobě detekování této situace), vyžaduje to poměrně sofistikovaný přístup na straně věřitelů i dlužníků, což je u nás náročná představa. Opatření samotná směrnice neobsahuje, pouze dává na zvážení vytvoření národních testů na zvážení předběžné úpadkové situace a poskytnutí těchto hodnotících testů veřejnosti.

Samotné instituty insolvenčního práva jsou shrnuty do jedné části a výrazně předsunuty do fáze před insolvenčním řízením.

Druhá šance je popsána mnohem konkrétněji, základním zadáním je umožnit podnikatelům oddlužit se zcela, a to bez rozlišení mezi osobními dluhy a dluhy z podnikání. Základní myšlenkou je, že doba oddlužení a lhůta pro návrat do podnikatelského života by neměla být delší než tři roky. Směrnice se týká i zákazu činnosti, měl by končit bez jakékoliv jeho autorizace ze strany soudu nebo jiného státního orgánu. Směrnice

Směrnice na rozdíl od projednávané novely nadále počítá i s řešením insolvence splátkovým kalendářem.

Směrnice velmi dbá na profesní standardy soudců, insolvenčních správců a dalších osob, např. poradců pro restrukturalizace, pravděpodobně to povede k nějakým požadavkům na přezkušování.

Ambicí této směrnice je, aby elektronizace insolv. rejstříků a formulářů byla přeshraniční, a to do dvou, max. do tří let po účinnosti směrnice, jde tak o poměrně ambiciozní zadání.

JUDr. Žižlavský doplnil, že směrnice vznáší požadavek kompletního oddlužení na všechny osoby.

V diskusi JUDr. Brož poukázal na to, že předmětem směrnice je vytvořit právní rámec pro předinsolvenční restrukturalizační proces, jako proces neveřejný, ale formalizovaný, v důsledku zjištění, že veřejná restrukturalizace je částečně kontraproduktivní. Jde o tlak na řešení dluhů podnikatele před prohlášením úpadku po britském vzoru, směrnice má v tomto směru především otevřít diskusi. otevřít diskusi

3c. Aktuální priority legislativy ČAK v ins. právu

JUDr. Žižlavský informoval sekci o nově vzniklém poradním výboru představenstva pro přípravu nového civilního procesu (civilního řádu soudního), jehož je rovněž členem. Výbor zahájil práce především na připomínkách k ministerstvem zveřejněném věcném záměru. Jeho součástí je i tzv. advokátní proces (s výjimkou sporů s punktem do 50.000 Kč), což lze kvitovat jako pozitivní posun ke zjednodušení a zrychlení civilního řízení.

4. Různé

Nebyly projednávány další záležitosti.

Za správnost:

JUDr. Michal Žižlavský
předseda odborné sekce ČAK pro
insolvenční právo